

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ มีวิธีการและข้อมูลทั้งหมดที่นำมาใช้ศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิโดยเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ลักษณะประชากร
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ตัวแปรและการวัดค่า
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการที่ดีและประกาศต่อสาธารณะชน ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในหมวดพื้นฟูกิจการ เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนที่มีรายชื่อจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการไม่ได้เข้าร่วมในโครงการการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการ และบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์ใหม่ เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์ใหม่มีจำนวนบริษัทที่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจำนวน 1 บริษัทจากทั้งหมด 32 บริษัท ดังนั้นจะเหลือจำนวนบริษัทในการศึกษานี้จำนวน 422 บริษัท

ตารางที่ 3-1 จำนวนบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีใน
ปี พ.ศ. 2548

ลำดับ ที่	หมวดอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	จำนวนบริษัทที่มีผล การประเมินการกำกับดูแล กิจการที่ดี	ร้อยละ
1	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	42	5	11.90
2	สินค้าอุปโภคบริโภค	37	5	13.51
3	ธุรกิจการเงิน	67	21	31.34
4	วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	51	6	11.76
5	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	83	16	19.28
6	ทรัพยากร	18	9	50.00
7	บริการ	80	18	22.50
8	เทคโนโลยี	44	15	34.09
รวม		422	95	22.51

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาขั้นแรกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีศึกษาจากประชากร
ทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบจากการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีต่อ
ผลการดำเนินงานนั้นจะศึกษาโดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการจับคู่ตัวอย่าง โดยคำนึงถึง
ช่วงเวลาและปัจจัยด้านขนาดของสินทรัพย์รวมและกลุ่มอุตสาหกรรม ซึ่งกำหนดให้มีความแตกต่าง
กันไม่เกินร้อยละ 30 โดยจะคำนึงถึงความแตกต่างของสินทรัพย์รวมซึ่งมีค่าน้อยที่สุดให้เป็น
กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่ได้รับผล
การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่ไม่ได้รับผล
การประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จาก
การเก็บรวบรวมข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในระบบ

ฐานข้อมูล SET SMART (Set Market Analysis and Reporting Tool) และการประกาศผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนตามข้อตกลงเบื้องต้นของโครงการการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของประเทศ ซึ่งประเมินโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมดรวม 8 กลุ่มอุตสาหกรรม

ตัวแปรและการวัดค่า

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยแบ่งเป็นตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้
ตัวแปรตาม ได้แก่ บริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี และบริษัทที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ขนาดของคณะกรรมการ สัดส่วนกรรมการอิสระ สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อย ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

การวัดค่าตัวอิสระตามที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ขนาดของคณะกรรมการ โดยขนาดของคณะกรรมการบริษัทจะแสดงจำนวนกรรมการรวมทั้งหมดในคณะกรรมการบริษัท โดยแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

การแบ่งขนาดของคณะกรรมการคำนวณโดยการกำหนดจำนวนชั้นไว้ล่วงหน้าคือ 3 ชั้น

การคำนวณหาความกว้างของชั้น จากสูตร

$$\text{ค่าพิสัย (Range)} = \frac{\text{ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จากการสำรวจเบื้องต้นของจำนวนกรรมการทั้งหมด มีจำนวนกรรมการที่มีค่าสูงสุด คือจำนวน 21 คน และมีจำนวนของกรรมการที่มีค่าน้อยที่สุดคือ 5 คน จึงนำมาแทนค่าในสูตรข้างบนได้ดังนี้

$$\begin{aligned} &= \frac{21 - 5}{4} \\ &= 5 \end{aligned}$$

จึงกำหนดขนาดของคณะกรรมการคือ

กลุ่มที่ 1 คณะกรรมการที่มีขนาดเล็กคือ ตั้งแต่ 5-9 คน

กลุ่มที่ 2 คณะกรรมการที่มีขนาดกลางคือ ตั้งแต่ 10-14 คน

กลุ่มที่ 3 คณะกรรมการที่มีขนาดใหญ่คือ ตั้งแต่ 14 คนขึ้นไป

2. สัดส่วนของกรรมการอิสระ

โดยสัดส่วนของกรรมการอิสระ แสดงจำนวนกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกแล้วนำมาจัดกลุ่มใหม่โดยมีวิธีการแบ่งกลุ่มคือแบ่งเป็นกรรมการอิสระที่น้อยกว่าที่ข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้ คือ ต้องมีกรรมการอิสระอย่างน้อย 2 คนและถ้ากรรมการอิสระมีไม่ครบให้ทำการหากรรมการอิสระให้ครบภายใน 3 เดือน ดังนั้นจึงกำหนดแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีกรรมการอิสระน้อยกว่าข้อบังคับ

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีกรรมการ 2 คนตามข้อบังคับ

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีกรรมการอิสระมากกว่าข้อบังคับ

3. สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อย

สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อย ได้จากจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมดของกิจการที่เปิดเผยใน SET-SMART ในหัวข้อผู้ถือหุ้นรายใหญ่ยกเว้นบริษัทที่ไม่มีการเปิดเผยสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อย โดยได้แบ่งกลุ่มใหม่คือ การแบ่งสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยคำนวณโดยการกำหนดจำนวนชั้นไว้ล่วงหน้า คือ 4 ชั้น

หลังจากนั้นคำนวณหาความกว้างของชั้น

$$\text{ค่าพิสัย (Range)} = \frac{\text{ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

จากการสำรวจเบื้องต้นของสัดส่วนของการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยทั้งหมด มีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีค่าสูงสุดร้อยละ 98.72 ส่วนสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีค่าต่ำสุดคือ 0.17 จึงนำมาแทนค่าในสูตรข้างต้นได้ดังนี้
แทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$= \frac{98.72-0.17}{4}$$

$$= 25$$

1. สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นอยู่ระหว่าง 1-25%
2. สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นอยู่ระหว่าง 26-50%
3. สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นอยู่ระหว่าง 51-75%
4. สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีสัดส่วนการถือหุ้นมากกว่า 75%

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชี

ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีได้แบ่งเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่และสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก โดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่จะประกอบด้วยสำนักงานบริษัท เคพีเอ็มจี ภูมิไชย สอบบัญชี จำกัด, บริษัท ไพร์ชวอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ส เอบีเอส จำกัด, บริษัท สำนักงาน เอ็นส์แอนด์ ยัง จำกัด และสำนักงานคิลอยท์ ทัซโซ โธมัส ไซยข (Big 4) ส่วนที่เหลือเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็ก

การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานของกลุ่มบริษัทที่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับกลุ่มบริษัทที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งผลการดำเนินงานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ

1. อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (Return on Asset: ROA) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรโดยรวมของสินทรัพย์
2. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรจากเงินทุนของผู้ถือหุ้น

ตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินงาน

สามารถแสดงตัวแบบได้ดังนี้

$$ROA = \frac{NI}{TA} \times 100 \quad (1)$$

$$ROE = \frac{NI}{TE} \times 100 \quad (2)$$

โดยที่

ROA = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม

NI = กำไรสุทธิ

TA = สินทรัพย์รวม

TE = ส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด

ในการทดสอบค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมและอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ไม่ได้เลือกกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีจำนวนบริษัทน้อยกว่า 10 บริษัท เนื่องจากตัวอย่างไม่เพียงพอต่อการทดสอบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้ในการศึกษาเพื่อบรรยายถึงลักษณะของตัวอย่างที่ศึกษา ซึ่งบรรยายถึงลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแสดงด้วย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยในการสรุปผลและทดสอบสมมติฐานงานวิจัยด้วย สถิติที่ทดสอบคือ ไคสแควร์ (Chi-square) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของผลการดำเนินงาน คือ Paired Sample t Test โดยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การทดสอบสมมติฐาน

จากวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อที่จะทดสอบปัจจัยด้าน ขนาดของคณะกรรมการ, สัดส่วนของกรรมการอิสระ, สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยและขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีผลต่อการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือไม่ โดยทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีกับบริษัทที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยใช้สถิติทดสอบของไคสแควร์ ในการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานงานวิจัยข้อที่ 1 คือ

H_1 : บริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีขนาดของคณะกรรมการมากกว่าบริษัทที่ไม่รับผลการกำกับดูแลกิจการที่ดี

จากสมมติฐานงานวิจัย สามารถนำมาเขียนในรูปของสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: P_1 \leq P_2$$

$$H_1: P_1 > P_2$$

โดยที่

P_1 = ขนาดของคณะกรรมการที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

P_2 = ขนาดของคณะกรรมการที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

สมมติฐานงานวิจัยข้อที่ 2 คือ

H_2 : บริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมากกว่าบริษัทที่ไม่รับผลการกำกับดูแลกิจการที่ดี

จากสมมติฐานงานวิจัย สามารถนำมาเขียนในรูปของสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: P_3 \leq P_4$$

$$H_1: P_3 > P_4$$

โดยที่

P_3 = สัดส่วนของกรรมการอิสระที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

P_4 = สัดส่วนของกรรมการอิสระที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

สมมติฐานงานวิจัยข้อที่ 3 คือ

H_3 : บริษัทที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีสัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยน้อยกว่าบริษัทที่ไม่ได้รับผลการกำกับดูแลกิจการที่ดี

จากสมมติฐานงานวิจัย สามารถนำมาเขียนในรูปของสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: P_5 \geq P_6$$

$$H_1: P_5 < P_6$$

โดยที่

P_5 = สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

P_6 = สัดส่วนของผู้ถือหุ้นรายย่อยที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

สมมติฐานงานวิจัยข้อที่ 4 คือ

H_4 : บริษัทที่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีขนาดของสำนักงานสอบบัญชีใหญ่กว่าบริษัทที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

จากสมมติฐานงานวิจัย สามารถนำมาเขียนในรูปของสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

$$H_0: P_7 \leq P_8$$

$$H_1: P_7 > P_8$$

โดยที่

P_7 = ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่มีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

P_8 = ขนาดของสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

สมมติฐานงานวิจัยข้อที่ 5 คือ

H_{5a} : บริษัทที่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมต่ำกว่าบริษัทที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

$$H_0: \text{AVGROAcg} \leq \text{AVGROAncg}$$

$$H_1: \text{AVGROAcg} > \text{AVGROAncg}$$

H_{5b} : บริษัทที่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีค่าเฉลี่ยของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นดีกว่าบริษัทที่ไม่ได้รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

$$H_0: \text{AVGROEcg} \leq \text{AVGROE-ncg}$$

$$H_1: \text{AVGROEcg} > \text{AVGROE-ncg}$$

โดยที่

AVGROAcg = ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมกลุ่มบริษัทที่ได้รับ
ผลการผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

AVGROAncg = ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมกลุ่มบริษัทที่ไม่ได้
รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

AVGROEcg = ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกลุ่มบริษัทที่ได้รับ
ผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี

AVGROEncg = ค่าเฉลี่ยอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นกลุ่มบริษัทที่ไม่ได้
รับผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดี